

Enslige mindreårige asylsøkeres psykiske helse - Hvordan oppdage dem som trenger hjelp?

Psykologer hjelper flykninger
Norsk Psykologforening
9. November 2015

Tine K. Jensen

Psykologisk Institutt

Nasjonalt Kunnskapssenter om Vold og Traumatiske Stress

To historier

- Amal 16 år
- Fatima 13 år

«Take Home Message»

Hvordan oppdage dem som trenger hjelp?

Vi oppdager dem ikke hvis ikke vi spør og snakker med dem

- Plagene er ofte «inne dem» og synes ikke
- Ingen klare utviklingsforløp

Målsetting med studien

Få mer kunnskap:

- Om hva enslige mindreårige under 15 år har opplevd før og under flukten
- Om hvordan de opplever sin situasjon i Norge
- Om deres psykiske helse og behandlingsbehov
- Hvordan de utvikler seg over tid?

Finansiert av Helsedirektoratet

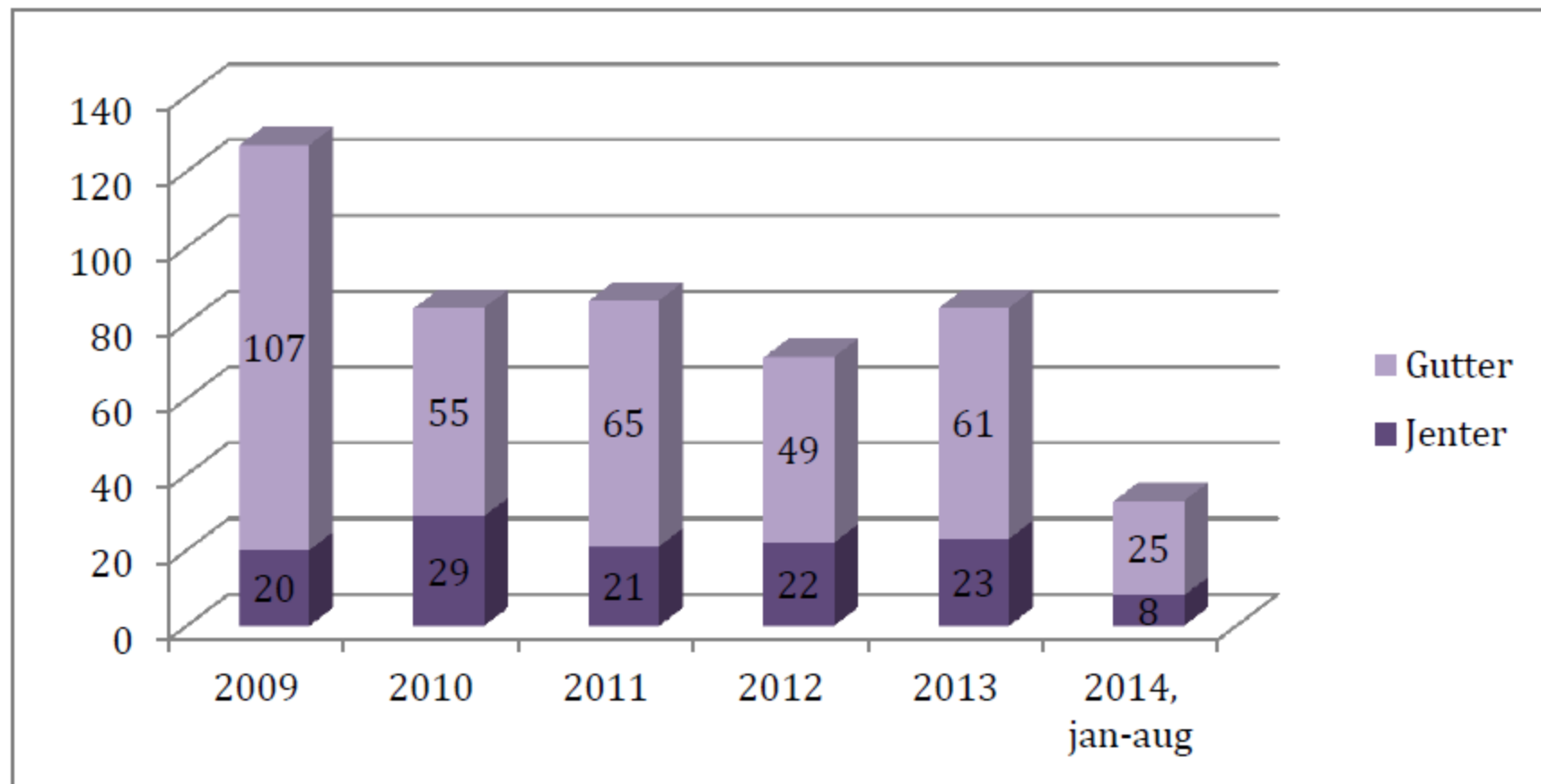
Kunnskapsinteressen

- Spesielt sårbar gruppe barn (de aller yngste som kommer uten omsorgspersoner)
- Vi vet lite om denne spesifikke gruppen barn; nasjonalt og internasjonalt
- Vet lite om hvordan de utvikler seg over tid - fra tiden i omsorgsboliger til utplassering i kommunene
- Vet lite om tidlig oppvekstbetingelser

Mål

- Identifisere risikobarna – er det mulig?
(tidlig utviklingshistorie,
traumeerfaringer, utdanning m.m.)
- Fine ut hva kan gjøres forebyggende for å
øke sjansen for vellykket integrering og
fungering i kommunene.

Figur 1 - Antall enslige mindreårige asylsøkere til Norge under 14 år, fordelt på år og kjønn

(Tall fra Utlendingsdirektoratet v/H. Sandal, e-post, 16. september 2014)

Prosjektgruppen

Tine K. Jensen - Prosjektleder

Kartlegging Tid 1:

Lene Granly – Psykolog

Noen kartleggere fra BUF-etats resursteam

Kartlegging og intervju Tid 2:

Envor Bjørge Skårdalsmo - Psykolog

Stipendiatprosjekt

Utvalg – Barn med oppgitt alder under 15 år ved ankomst

T1 – ca. 6
mnd. etter
ankomst

- 93 barn/ungdom
- Alder 10–16 (Gjennomsnittsalder 14)
- 81% gutter
- Fra 14 forskjellige land – flest fra Afghanistan

T2 ca. 2 ½
år etter
ankomst

- 75 barn/ungdom
- Gjennomsnittsalder 16 ½ år
- 83% gutter

Metode

Tid 1

Ca. 6 mnd. etter ankomst

Kartlagt for:

**depresjon, angst,
eksternaliserende
symptomer
(HSCL-37A)**

**Belastende
livshendelser/traumer
(Serious Life Events)**

**PTSD-symptomer
(CPSS)**

Tid 2

Ca. 2 ½ år etter ankomst

**Samme målene
som ved T1**

**Intervju om:
oppvekst, flukt,
nåværende situasjon
og fremtidshåp**

Resultater «Tid 1»

Article

Stressful life experiences and mental health problems among unaccompanied asylum-seeking children

Tine K Jensen^{1,2}, Krister W Fjermestad^{1,3}, Lene Granly¹ and Nicolai H Wilhelmsen⁴

¹Norwegian Centre for Violence and Traumatic Stress Studies, Oslo, Norway

²Department of Psychology, University of Oslo, Norway

³Frambu Resource Centre for Rare Disorders, Oslo, Norway

⁴Regional Office for Children, Youth and Family Affairs, Eastern Norway, Norway

*Clinical Child Psychology
and Psychiatry*
0(0) 1–11

© The Author(s) 2013

Reprints and permissions:

sagepub.co.uk/journalsPermissions.nav

DOI: 10.1177/1359104513499356

ccp.sagepub.com

Opplevde alvorlige livshendelser oppsummering

- **Opplevd at noen i familien som de var veldig glad i har dødd: 68 %**
- **Vitne til vold: 63%**
- **Opplevd krig eller væpnet konflikt: 62 %**
- **Utsatt for vold eller andre skremmende hendelser der de trodde de selv var i stor fare: 55 %**
- **Seksuelle overgrep: 10 %**

- **I gjennomsnitt erfart 5.5 ulike hendelser (av 12 spurte)**

Psykisk helse

- 54 % skårer over klinisk grense for PTS
- 30 % over klinisk grense for angst
- 20 % over klinisk grense for depresjon
- 7 % på eksternaliserende symptomer

- Antallet alvorlige livshendelser er assosiert med PTS-symptomer, depresjon og angst, men ikke eksternaliserende symptomer
- Ingen signifikante forskjeller - Alder og kjønn

Hvordan går det 2 år senere?

Jensen *et al.* *Child and Adolescent Psychiatry and Mental Health* 2014, **8**:29
<http://www.capmh.com/content/8/1/29>

CHILD & ADOLESCENT
PSYCHIATRY & MENTAL HEALTH

RESEARCH

Open Access

Development of mental health problems - a follow-up study of unaccompanied refugee minors

Tine K Jensen^{1,2*}, Envor M Bjørge Skårdalsmo² and Krister W Fjermestad³

Resultater – Nå bosatt i kommuner i hele landet

- Ingen gjennomsnittlig forskjell i psykiske helseplager fra T1 til T2
- Store individuelle forskjeller -

For PTS- symptomer ca. 50 % fortsatt over klinisk grense:

De som var over klinisk grense ved T1:

- 60 % forble over klinisk grense
- 40 % gikk fra over til under

De som var under klinisk grense ved T1:

- 52 % forble under klinisk grense
- 47 % gikk fra under til over

For depresjon, angst og eksternaliserende vansker: sammenlagt

De som var over klinisk grense ved T1:

- 50 % forble over klinisk grense
- 50 % gikk fra over til under

De som var under klinisk grense ved T1:

- 80 % forble under klinisk grense
- 20 % gikk fra under til over

NB: 11 % skåret høyt på suicidalitet

- Sterk sammenheng mellom antall alvorlige livshendelser og symptomer
- Sterk sammenheng mellom høy skåre på PTS-symptomer og høy skåre på depresjon og angst
 - I all hovedsak internaliserende vansker (Søvnvansker, konsentrasjonsproblemer, vanskelige følelser, bekymringer, tristhet, savn, ensomhet, selvmordstanker)
- Ingen kjønnsforskjeller
- Økning i antall rapporterte livshendelser hadde sammenheng med endring i PTS-symptomer
- Tid i Norge hadde ikke sammenheng med endringer

Oppsummert psykisk helse

- Mange har opplevd alvorlige livshendelser – flere enn et klinisk utvalg av ikke-flykningbarn i Norge
- Rundt halvparten sliter med sterke symptomer på PTSD
- Tilsvarende tall for angst/ depresjon
- Ofte de samme ungdommene som både sliter med PTSD og angst/ depresjon
- Størst grad av internaliserende vansker
- I gjennomsnitt ingen bedring fra T1 til T2

Intervjudata - ved Tid 2

- Spurt om tiden i hjemlandet
- Flukt
- Situasjonen nå
- Fremtidshåp

Contents lists available at [ScienceDirect](#)

Child Abuse & Neglect

Research article

Unaccompanied refugee minors' early life narratives of physical abuse from caregivers and teachers in their home countries

Envor M. Skårdalsmo Bjørge^a, Tine K. Jensen^{a,b,*}

^a Norwegian Centre for Violence and Traumatic Stress Studies, Oslo, Norway

^b Department of Psychology, University of Oslo, Norway

Vold - hjemme

- **34 beretter om grov vold på spm. om oppvekst: enten hjemme eller på skolen eller begge steder.**
- **Hjemme mest vold fra far men også tilfeller av vold fra mor**
- **Også vitne til vold i hjemmet**
- **For noen var det årsak til flukt – slag med stokker, flere skadet.**
- **Noen gir ansvar til seg selv**

Skårdalsmo, E.M.B & Jensen, T. K. (2015). Unaccompanied asylum-seeking children's early life narratives of physical abuse from caregivers and teachers in their home countries.

Vold på skolen

- Beskrives som vanlig
- Når ikke gjort lekser, forsentkomming eller ulydige
- Slag med stokker m.m.
- Kollektiv avstraffelse
- Holdt av andre elever
- Tillegger ansvar på system/samfunn

Hva kan dette bety for deres nåværende fungering ?

- Utsatthet for interpersonlig vold øker risiko for senere vansker og kan innvirke bl.a. på
 - Evne til å regulere egne følelser: roe seg-NB:SØVN
 - Relasjoner til andre - tilknytningsproblematikk
 - Synet på seg selv: selvverd
 - Kognitive evner : hukommelse
 - Redd på skolen
 - Posttraumatisk stress: traumepåminner

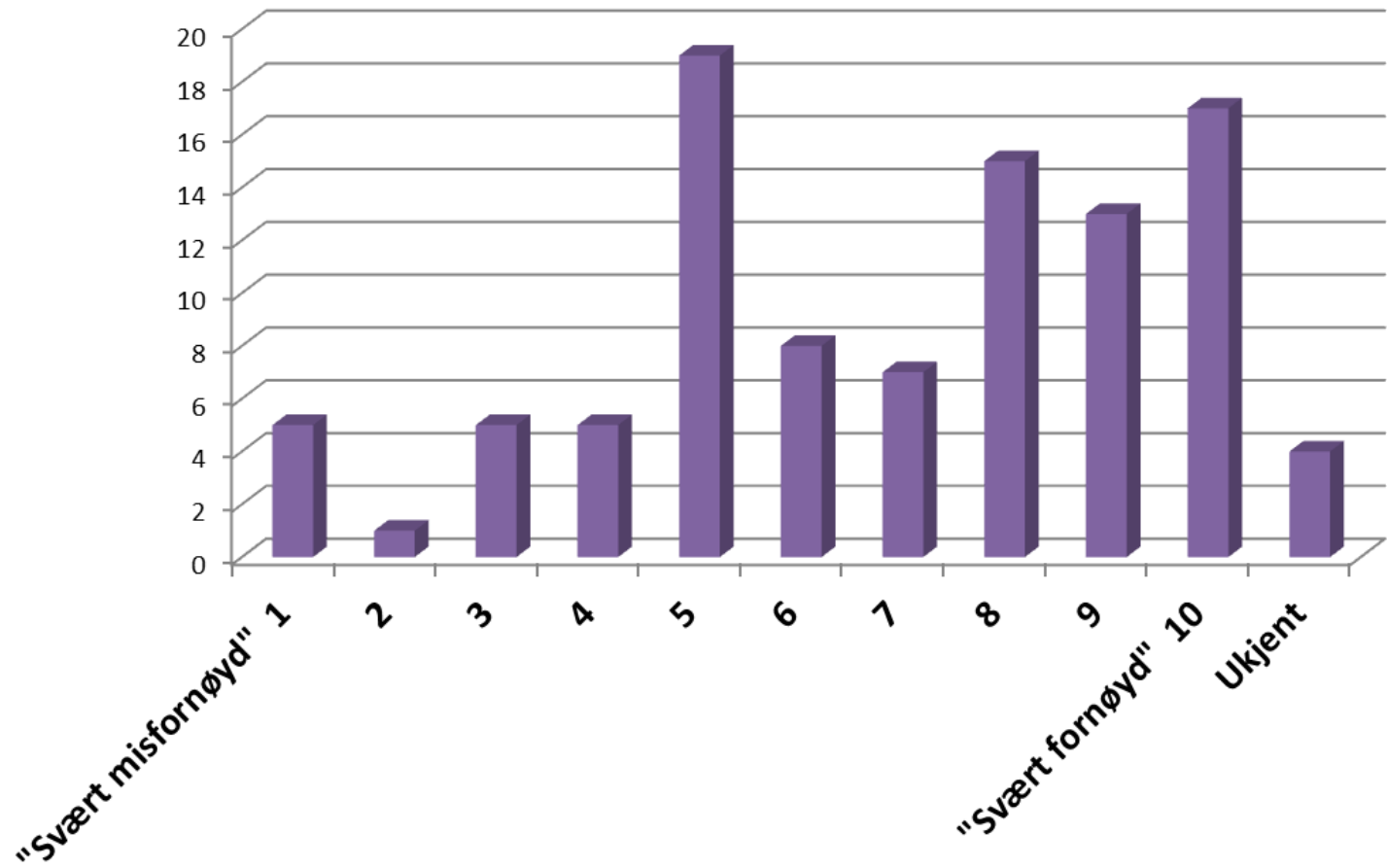
Tiden i Norge

- Takknemlige
- Føler seg trygge
- Synes skole er viktig - Trygge på skolen – ingen slår
- Glad i å gjøre fritidsaktiviteter
- Knytter vennskapsbånd til andre beboere
- Stort ønske om å bli integrert
 - Om å få norske venner
 - Kontakt med naboer etc
 - Få bo med en norsk familie
- Noen har god støtte i vergen sin

Tiden i Norge forts.

- Noen beskriver stress grunnet tvil om de får bli i Norge- ca. 1/3 vet ikke hva som har skjedd med familien.
- Snakker mer om nærhet til andre EMA barn enn til voksne – NB brudd ved flytting
- Forstår ikke reglene (leggetider, matspising (sultne), databruk)
- Mange etterlyser å bli møtt med mer omsorg og forståelse – å bli snakket med

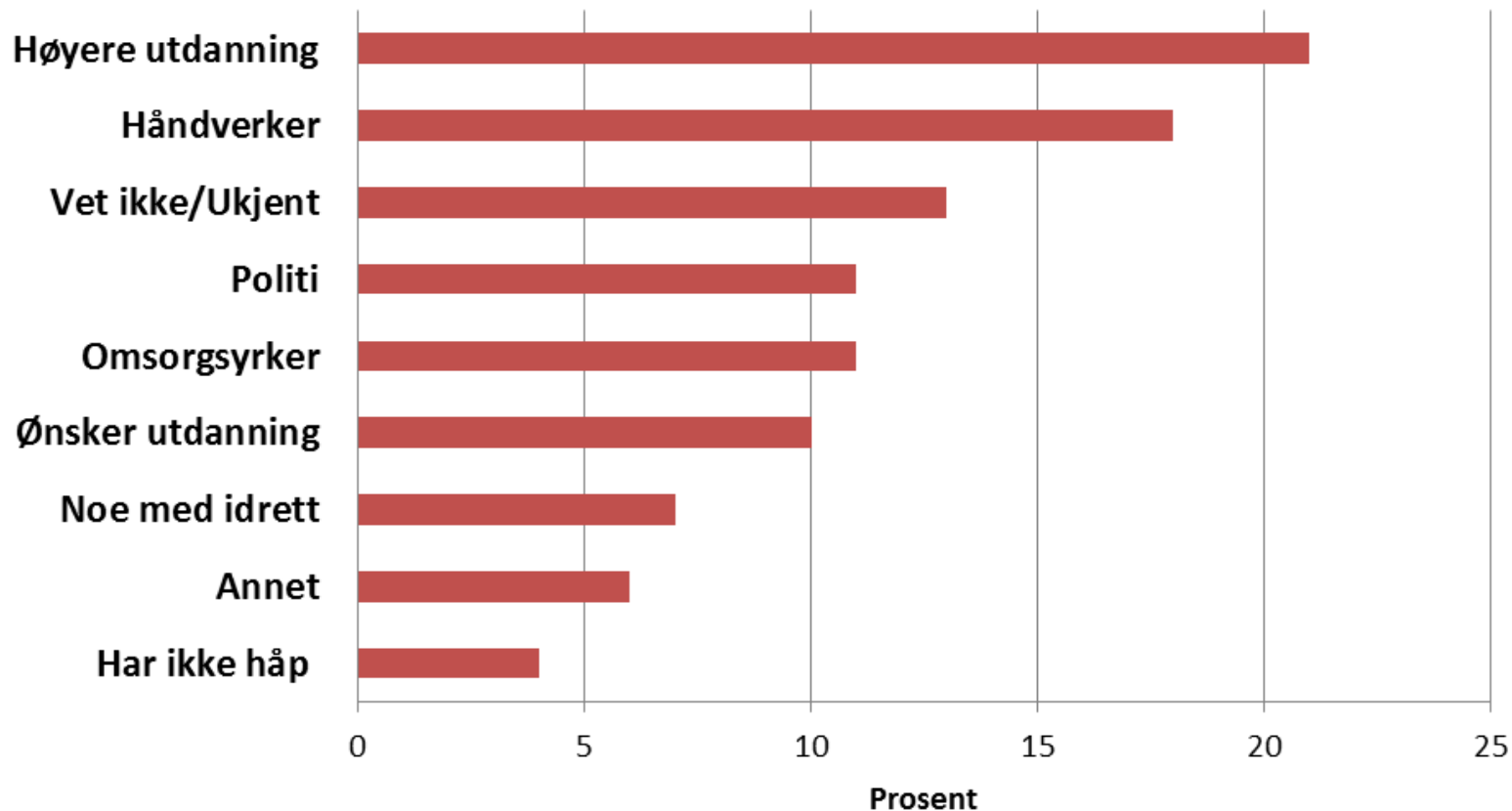
"Hvor fornøyd er du med livet ditt akkurat nå?"

Fremtid

- Optimistisk
- Vil gi tilbake
- Utdanning

Jobbdrømmer

Hva betyr dette?

- Traumatiske opplevelser – fra mange ulike arenaer
- Brutal vold fra de som skulle beskytte – vinne tillitt
- Vær oppmerksom på traumepåminnere!
- Regler – mer voksenerfaringer enn norske barn?
- Unngå unødige nye brudd
- Lytte til dem – sett problemene i en sammenheng
- Hva ønsker de å oppnå – få til
- Systemer for å oppdage de det går dårlig med
- NB flest plager er på et indre plan og ikke synlig for andre

- Mer kunnskap om traumatisering
 - Til hjelpere, lærere, sosialarbeidere, helsepersonell, fosterhjem, andre ungdommer
- Vurderes med tanke på psykologisk behandling (spesielt post-traumatisk stress)

Til slutt..

De fleste har framtidshåp - ønsker utdanning og integrering – når de kommer

«Window of opportunity»

Publikasjoner

- Skårdalsmo, E.M.B & Jensen, T. K. (2015). Unaccompanied asylum-seeking children's early life narratives of physical abuse from caregivers and teachers in their home countries.
- Jensen, T. K., Skårdalsmo, E. M.B., Fjermestad, K. (2014). Development of mental health problems – a follow-up study of unaccompanied refugee minors. *Child and Adolescent Psychiatry and Mental Health*.
- Jensen, T. K. , & Fjermestad, K. Granly, L., Wilhelmsen, N. H. (2013) Stressful Life Experiences and Mental Health Problems among Unaccompanied Asylum Seeking Children. *Clinical Child Psychology and Psychiatry*. DOI: 10.1177/1359104513499356
- Jensen, T. K. (2013). Enslige mindreårige asylsøkere i Norge – får de nok hjelp? *Speilvendt*, 4, 14-19
- Dittman, I. & Jensen, T. K. (2010). Enslige mindreårige flyktningers psykiske helse – en litteraturstudie. *Tidsskrift for Norsk Psykologforening*. 47 (9), 812-817.
- Strandenæs, L.C (2015). Bare stå på og bli sterk: Enslige mindreårige asylsøkere og flyktninger – jentenes historier. Hovedoppgave i Psykologi, UiO.
- Chatwal, D. C. & Bøe, K. (2014). På sporet av en tapt barndom: En studie av enslige mindreårige asylsøkeres barndom. Hovedoppgave i Psykologi, UiO.
- Bekkedal, K.C. & Olsen, P.E. (2011). Liv på vent. Fortellinger fra enslige mindreårige under 15 år bosatt på norske omsorgssentre. Hovedoppgave i Psykologi. UiO.

Takk for meg

Kontakt informasjon:
tine.jensen@psykologi.uio.no